

D • N

5/6 1949

Försvar och utrikespolitik

Förstklassig militär upplysning

Två yngre militärer, överste-löjtnant Malcolm Murray och kapten Stig Löfgren, har utgivit en bok om Sveriges försvar och försvarspolitiska läge (För Nordens frihet, Norstedt, pris kr. 8:—). Först och främst bör betonas att boken är utmärkt — intelligent, måttfull, ärlig och inträngande. Man kan på många punkter ha en annan mening än de båda författarna, men i varje detalj är deras resonemang värt den största respekt. För den som läst alla böcker av denna art som utkommit efter första världskriget är det en naturlig sak att betyga att i varje fall under denna tid det svenska folket inte förut bjudits på en så förstklassig militär upplysning. Bokens enda väsentliga svaghet är att den är för lång och därför inte kan antas få den utomordentligt vida spridning som den förtjänar.

Det blir ofta anledning att återkomma till denna skrift. För dagen skall den analys av Sveriges utrikespolitik från försvarets synpunkt som här ges refereras och diskuteras. Författarna representerar i denna fråga den växande opinionen av sakkunniga som vägrar att böja sig för de allmänna fraser i vilkas hägn den svenska isolationismen frodas. Två av bokens satser kan begagnas som motto för deras uppfattning. "En oföränderlig utrikespolitik är i själva verket lika otänksam som ett oföränderligt samhälle." "Frågan om ett lands utrikespolitik är en lika väsentlig del av ett lands försvarsproblem som frågan om medel och metoder för det egna motståndet." Från dessa utgångspunkter — oangripliga, men långtifrån alltid erkända — måste en debatt om försvaret också bli en debatt om utrikespolitiken; blott de hundratals strutsarna i regering, riksdag och press kan låtsas att man bör särskålla dessa båda problem.

Skandinavien har redan på grund av sitt läge knappast några möjligheter att stå utanför ett framtida storkrig. "För både öst och väst skulle tillgången till det skandinaviska basområdet innebära väsentliga strategiska fördelar. Därmed är också sagt att ingendera parten gärna kan se att den andra när dessa fördelar. Till de påtagliga direkta vinsterna av ett innehav av det skandinaviska området kommer sålunda för båda parter lika påtagliga indirekta vinster." Atlantpakten verkar visserligen sannolikt fredsbevarande, "men om ett stormaktskrig likväl skulle bryta ut, kommer Danmark och Norge omedelbart att dras in i det". Därmed bortfaller varje möjlighet till svensk neutralitet vid krig. "Kommer Norge i krig, så kan vi inte ännu en gång sitta som passiva åskådare utan att därmed äventyra vår och hela Nordens frihet. Och även om vi skulle vilja göra försöket, så måste vi räkna med att ett ryskt angrepp mot Norge drar med sig ryskt angrepp även mot

Sverige. Med eller mot vår vilja är, om kriget kommer, Norges väg ytterst vår väg." Finland har icke någon liknande betydelse för vårt läge. En rysk ockupation av detta land skulle visserligen ställa skärpta krav på beredskapen, men den farligaste ryska anfallsriktningen är söder ifrån. "Strategiskt sett kan faktorn Finland icke tillmätas någon avgörande betydelse när svensk utrikes- och försvarspolitik diskuteras."

Den andra centrala synpunkten är att varken Sverige eller Skandinavien kan reda sig utan hjälp från annat håll. Denna hjälp får inte bli en frigörelse efter år av ockupation — ty en rysk ockupation är nära nog liktydig med förintelse — utan bör sättas in på ett tidigt stadium. En förberedd hjälp blir av ojämförligt större betydelse än en oförberedd — kanske kommer ingen hjälp om den inte är förberedd, just därför att en oförberedd hjälp anses vara ineffektiv. Samverkan väster ut är av nöden även av andra skäl: för att vi skall er-hålla den materiella utrustning som är erforderlig för att vi skall kunna följa med den tekniska utvecklingen. "Slutsatsen är att hjälp är oundgänglig. Det behövs hjälp för att bygga upp det skandinaviska försvaret, och det behövs hjälp vid angrepp även sedan Danmarks och Norges försvar har satts i stånd." "Man kan inte se bort ifrån att vårt behov i krig av direkt väpnat understöd kanske främst omfattar i Skandinavien mel-

lanlandande flygstridskrafter. Vill man att en sådan hjälp skall bli effektiv, så bör man redan i fred dimensionera och utbilda vår stridsledningsorganisation för samverkan samt utföra tillräckliga anläggningar även för den samverkande stormaktens hit överflyttande basorganisation."

Redan av det sagda framgår att de båda författarna inte hänger sig åt den strutstaktik som består i att likställa öst och väst från försvarssynpunkt. Det påpekas tvärtom att Sverige "redan genom sin försvarspolitik klart visat från vilket håll det anser sig hotat". "Vi vill själva välja en bestämd sida, om vi ställs inför tvänget av ett val. Under inga omständigheter vill svenskarna utnyttja sina försvarsanstalter till stöd åt makter vilkas seger skulle medföra vårt nederlag — vår frihets och därmed vårt samhälls, vår odlings och vårt folks undergång."

Den samverkan som förordas framstår självfallet inte bara som en garanti vid krig, utan främst som en garanti mot krig. Den tjänar i första rummet till att avskräcka från angrepp och fyller sålunda samma funktion som det egna militära försvaret.

Vid läsningen av denna bok får man starkare än någonsin förr en känsla av det ansvar som regering och riksdag ådrar sig genom att undvika öppna och klara debatter i denna vår livsfråga framför alla andra. I dagar diskuteras chiropraktik, bensinskatt och lagtekniska detaljer, men i den stora frågan får några tomma ordvändningar, som inte ens talaren själv tar på allvar, tjäna i stället för sakliga argument. Man räknar med att tystnaden skall föda likgiltighet och att i dess tecken den officiella linjen skall godtas.